

**การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**

**A Curriculum Evaluation of Master of Education Program in Social Studies
(Improved Version B.E.2556), The Faculty of Education, Chiang Mai University**

เชษฐภูมิ วรรณไพศาล*

Chetthapoom Wannapaisan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตร รวมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นการวิจัยประเมินผลโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPi Model กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา นักศึกษาปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอน ผู้ใช้บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินบริบท (Context Evaluation: C) ด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ด้านการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) และด้านการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม ทันสมัยและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร/ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต/ วิชาเอกสังคมศึกษา

Abstract

This research was conducted with the aims of 1) evaluating the curriculum consist of seeking a framework for developing and improving the Master of Education program in Social Studies (Improved Version B.E.2556), the Faculty of Education, Chiang Mai University through a evaluation research use of CIPPi evaluation model. The sample groups comprised such as master's graduates, current students,

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

teachers, superiors or employers of master's graduates, and qualified experts. The research instruments were a set of questionnaires and structured interviews; and the data obtained were analyzed using frequency, percentage, means, standard deviation and content analysis.

The findings can be concluded that: context evaluation: C, input evaluation: I, process evaluation: P, product evaluation: P and impact evaluation: I, every aspect as a whole, at a high level. For developing and improving a curriculum to focused as participation, modernization and keep up with the changing world of 21st century learning

Keywords : Curriculum Evaluation/ Master of Education program/ Social Studies

บทนำ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐที่มีเจตนารมณ์มุ่งมั่นเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามมาตรฐานสากล โดยมุ่งเน้นการวิจัยที่รังสรรค์นวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ มีระบบการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ คุณธรรม และมีการบริหารจัดการที่ดีตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อบัณฑิตสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน ด้วยเหตุดังกล่าว การผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมจึงเป็นบทบาทและพันธกิจของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในการเป็นผู้นำทางการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ในโลกแห่งการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคลากรทางการศึกษาได้มีสมรรถนะในการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้วยมโนธรรมและจิตสำนึกต่อสังคม

ภายใต้แนวนโยบายและทิศทางการพัฒนาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะศึกษาศาสตร์ในฐานะที่เป็นส่วนงานในสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีความมุ่งมั่นในการผลิตบัณฑิตทางการศึกษาแบบบูรณาการ ให้เป็นผู้บริหาร ครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณธรรม เกิดความเป็นเลิศทั้งศาสตร์และศิลป์ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา โดยใช้กระบวนการศึกษาวิจัยในการทำความรู้ที่มีอยู่ให้กระจ่าง และแสวงหาคำรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมที่ประยุกต์ใช้กระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและพึ่งพาตนเองได้ตามพันธกิจของคณะ ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตทางการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา นโยบายการศึกษาชาติ ความต้องการของชุมชนและสังคม รวมทั้งอัตลักษณ์บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดังนั้นคณะศึกษาศาสตร์ จึงได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) เพื่อให้ได้บัณฑิตทางการศึกษาที่เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณวิชาชีพและเชี่ยวชาญในการบริหารการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพพลเมืองของชาติและพลโลกอย่างยั่งยืน

.....

ทั้งนี้ สาขาวิชาสังคมศึกษา ได้มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) เปิดรับนักศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556-2560 เพื่อผลิตบัณฑิตครูสังคมศึกษาที่มีจรรยาบรรณวิชาชีพและมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในการบ่มเพาะและพัฒนาพลเมืองดีให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยและสังคมโลกต่อไป โดยมีจุดเน้นของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการในศาสตร์ทางด้าน สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในลักษณะพหุวิทยาการ (Multidisciplinary Curriculum) เพื่อหล่อหลอม มหาบัณฑิตทางสังคมศึกษาได้ช่วยให้เยาวชนพัฒนาความสามารถที่จะตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูล องค์ความรู้ และการใช้เหตุผลบนพื้นฐานประโยชน์ของส่วนรวม ในฐานะพลเมืองของสังคมที่มีความ หลากหลายทางวัฒนธรรมและความเป็นประชาธิปไตยในโลกเสรี (บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี และ มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) จึงสะท้อนให้เห็นว่าวิชาชีพครูสังคมศึกษามีความสำคัญและเป็นความต้องการของสังคม เนื่องจาก เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพลเมืองสู่สังคมโลกที่พึงประสงค์สอดคล้องกับแผนการศึกษา แห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574) ที่มียุทธศาสตร์การพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถตอบสนองต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมของประเทศไทย 4.0 และทิศทางการประเทศตาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ได้

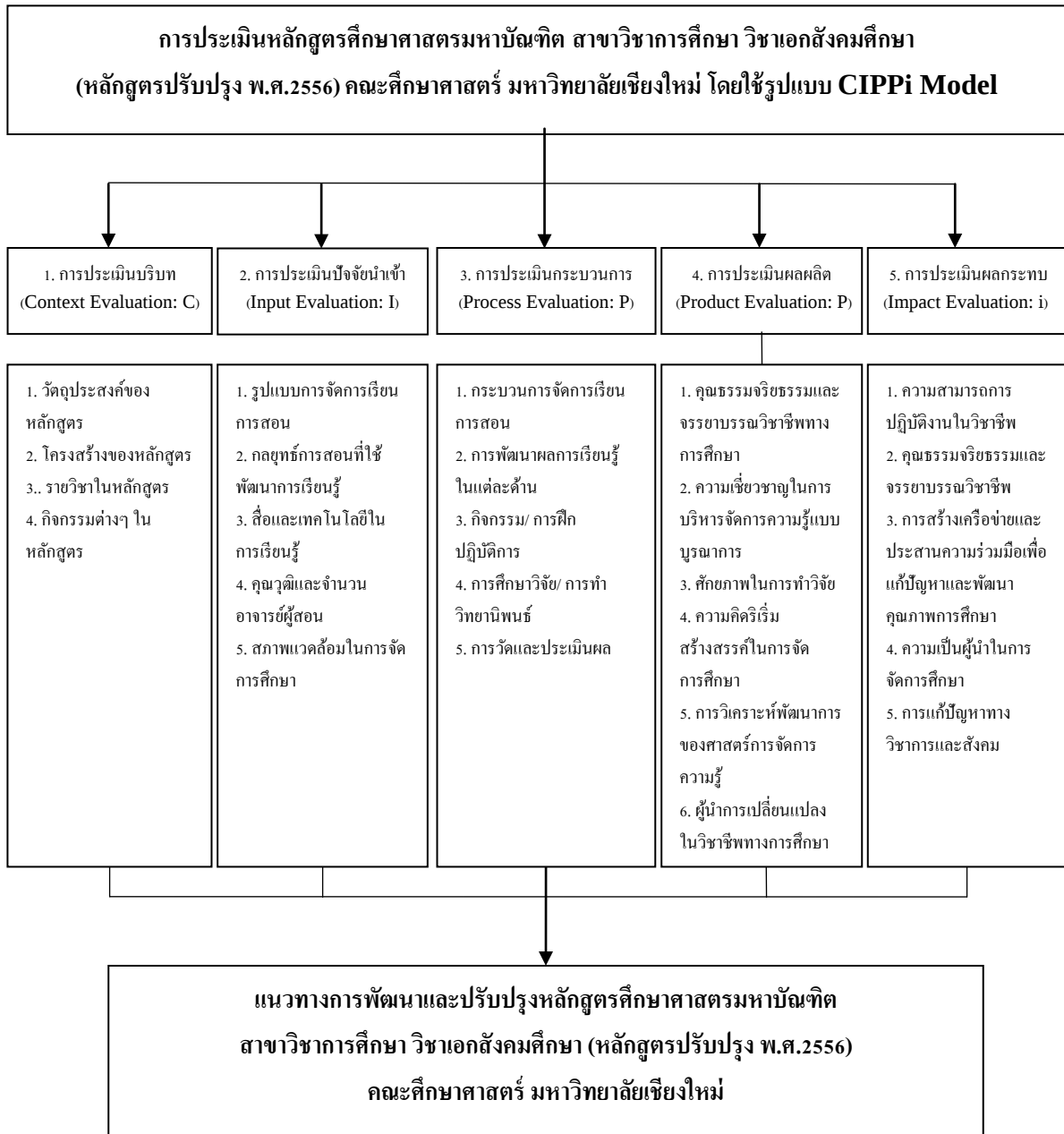
ในขณะเดียวกันการพัฒนาหลักสูตรต้องปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ตาม ประกาศกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุง ดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนา หลักสูตรอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) ซึ่งหลังจากที่ได้มีการปรับปรุง หลักสูตร พ.ศ.2556 และเปิดรับนักศึกษามาแล้วนั้น จึงเห็นว่าควรมีการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและปัญหาที่ได้มา วิเคราะห์ สำหรับการพิจารณาว่าหลักสูตรที่ได้ดำเนินการผ่านมาแล้วนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ ได้กำหนดไว้หรือไม่ และนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการ พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร ในคราวต่อไป โดยเลือกรูปแบบ CIPPi Model ของ Daniel L. Stufflebeam (2007) มาใช้ในการประเมินหลักสูตรซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสม โดยมีการประเมิน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมิน กระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ.2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPi Model ของ Daniel L. Stufflebeam (2007) ซึ่งมีการประเมินใน

5 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้จากประเมินหลักสูตรมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการประเมิน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยประเมินผลโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPi Model ของ Daniel L. Stufflebeam (2007) ที่เหมาะสมในการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ซึ่งประกอบด้วย

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) มีการประเมินเกี่ยวกับ
 - 1.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 1.2 โครงสร้างของหลักสูตร
 - 1.3 รายวิชาในหลักสูตร
 - 1.4 กิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตร
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) มีการประเมินเกี่ยวกับ
 - 2.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
 - 2.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้
 - 2.3 สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้
 - 2.4 คุณวุฒิและจำนวนอาจารย์ผู้สอน
 - 2.5 สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษา
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) มีการประเมินเกี่ยวกับ
 - 3.1 กระบวนการจัดการเรียนการสอน
 - 3.2 การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน
 - 3.3 กิจกรรม/ การฝึกปฏิบัติการ
 - 3.4 การศึกษาวิจัย/ การทำวิทยานิพนธ์
 - 3.5 การวัดและประเมินผล
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) มีการประเมินเกี่ยวกับ
 - 4.1 คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษา
 - 4.2 ความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการความรู้แบบบูรณาการ
 - 4.3 ศักยภาพในการทำวิจัย
 - 4.4 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดการศึกษา
 - 4.5 การวิเคราะห์พัฒนาการของศาสตร์การจัดการความรู้
 - 4.6 ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพทางการศึกษา

5. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) มีการประเมินเกี่ยวกับ

5.1 ความสามารถในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ

5.2 คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

5.3 การสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.4 ความเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา

5.5 การแก้ปัญหาทางวิชาการและสังคม

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต จำนวน 50 คน 2) นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทในปัจจุบัน จำนวน 30 คน 3) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 10 คน 4) ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บังคับบัญชา ผู้จ้างงานของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต จำนวน 20 คน และ 5) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 แบบ (เชษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2560ข) ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 3 ชุด ที่มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้แก่ แบบสอบถามชุดที่ 1 เท่ากับ 0.94 แบบสอบถามชุดที่ 2 เท่ากับ 0.91 และแบบสอบถามชุดที่ 3 เท่ากับ 0.93 ตามลำดับ ถือว่า ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีเยี่ยม แสดงว่าแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดนี้ สามารถนำมาใช้ในการวิจัยนี้ได้ โดยแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น/ ความพึงพอใจ ต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556)

ตอนที่ 3 ปัญหา/ ข้อเสนอแนะ

1.1) แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต (แบบสอบถามชุดที่ 1) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินบริบทของหลักสูตร (Context Evaluation: C) และการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P)

1.2) แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับมหาบัณฑิต (แบบสอบถามชุดที่ 2) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินบริบทของหลักสูตร (Context Evaluation: C) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) และการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P)

1.3) แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอน (แบบสอบถามชุดที่ 3) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 2 ชุด ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index หรือ CVI) ดังนี้ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ใช้บัณฑิต ผู้บังคับบัญชา หรือผู้จ้างงานมหาบัณฑิต มีค่าเท่ากับ 0.98

และแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเท่ากับ 0.95 ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีความตรงตามเนื้อหาที่ดีเยี่ยม แสดงว่าแบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ชุดนี้ สามารถนำมาใช้ในการวิจัยนี้ได้ ดังนี้

2.1) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ใช้บัณฑิต ผู้บังคับบัญชา หรือผู้จ้างงานของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)

ตอนที่ 3 การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i)

ตอนที่ 4 ปัญหา/ อุปสรรค/ ข้อเสนอแนะ

2.2) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (เชษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2560ก) มีดังนี้

โดยแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น/ ความพึงพอใจ ต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ปัญหา/ ข้อเสนอแนะ เป็นแบบคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะพรรณนาความ

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ใช้บัณฑิต ผู้บังคับบัญชา หรือผู้จ้างงานของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)

ตอนที่ 3 การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i)

ตอนที่ 4 ปัญหา/ อุปสรรค/ ข้อเสนอแนะ

สำหรับตอนที่ 2-4 เป็นแบบคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะพรรณนาความ

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (f) และ ค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร/ ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะพรรณนาความ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอก สังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โครงสร้างของหลักสูตร และรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรมีความเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีกิจกรรมทางวิชาการและทำบันทึก รายงานประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้ เนื่องจากก่อนที่จะมีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรต้องมีการวางแผนการดำเนินงานที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการจำเป็นในการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ต้องมีการกำหนดทางเลือกที่หลากหลายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต รวมถึงนำปัญหานั้นมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางร่วมกันเพื่อจัดทำหลักสูตรที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสถาบันการศึกษา สอดคล้องกับ กาญจนา วัชรสุนทร (2551) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานประเมินบริบทในสถานศึกษานั้น โครงการที่ประเมินด้วย CIPP อาจเป็นโครงการที่เริ่มด้วยนโยบาย ยังไม่มีแผนการดำเนินงาน หรือมีแผนการดำเนินงานแล้วแต่ยังไม่มีการดำเนินงาน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นโครงการในลักษณะใดก็ต้องเริ่มกิจกรรมแรกคือการประเมินบริบทที่ต้องการแก้ปัญหาด้วยโครงการ เช่น ในกรณีของสถานศึกษา อาจเริ่มด้วยการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) หรือปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยพิจารณาในลักษณะของความแตกต่างระหว่าง สภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงในขณะนั้น นโยบายของหน่วยเหนือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คุณภาพในการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ เป็นต้น ดังนั้นการประเมินบริบทดังกล่าวมาแล้วข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของหลักสูตร และรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร กิจกรรมทางวิชาการและการบันทึกรายงานประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมต่างๆ ต้องดำเนินการให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อจัดทำหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ที่ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ด้านบริบทหลักสูตร รายวิชาต่างๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เพราะว่า มีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสม มีการบริหารจัดการรายวิชาในหลักสูตรที่ดี ส่งผลให้การดำเนินงานด้านหลักสูตรมีประสิทธิภาพ

ประกอบกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างครบถ้วน

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีการจัดการเรียนกระบวนวิชาที่ให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านการทำวิจัยและมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดให้มีการประชุมชี้แจงตามความเหมาะสม อาจารย์ผู้สอนทุกคนสอดคล้องเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพในการสอนทุกรายวิชา กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านความรู้ใช้การสอนหลากหลายรูปแบบ เช่น การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือจากวิทยากรที่เชี่ยวชาญทางการศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน เป็นต้น อาจารย์ผู้สอนและวิทยาการของหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนและการให้ความรู้ทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี หลักสูตรมีการพัฒนาบุคลากรเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ภายใต้นโยบายและแนวทางการปฏิรูปการศึกษา การบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เนื่องจากในการจัดทำหลักสูตร มีการประเมินความพร้อมของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินการ อันได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ซึ่งมีการประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมทางคุณวุฒิและมีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา มีกระบวนการจัดการศึกษาและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาที่จะส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการสำหรับนักศึกษา สอดคล้องกับ พิสนุ พงศ์ศรี (2552) ที่กล่าวถึง การประเมินปัจจัยนำเข้า ว่าเป็นการตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงานตามโครงการทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการที่วางแผนไว้เพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ วิธีการประเมินใช้การบรรยายและวิเคราะห์ทรัพยากรที่มี รวมถึงกลยุทธ์และกระบวนการดำเนินงานที่เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุนันทา แก้วสุข (2552) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2549) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พบว่าด้านปัจจัยเบื้องต้น แบ่งเป็น 3 ด้านย่อย โดยด้านอาจารย์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ คุณวุฒิของอาจารย์ตรงกับรายวิชาที่สอน อาจารย์มีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลาในการสอน มีความเป็นกัลยาณมิตร มีบุคลิกลักษณะในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความรอบรู้เนื้อหาวิชาที่สอน มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีเวลาให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ และมีความสามารถในการประเมินผล

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการเรียนการสอน มีการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน มอบหมายงานจากการแก้ปัญหาจากโจทย์ปัญหาและกรณีศึกษาหรือสถานการณ์จำลอง หรือจากการศึกษาดูงานนอกสถานที่ รวมทั้งการมุ่งเน้นการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) โดยพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้านได้เป็นอย่างดี

ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก การประเมินกระบวนการนั้นเป็นขั้นตอนที่ต้องประเมินหาข้อบกพร่อง จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และอื่นๆ ซึ่งต้องดำเนินการในระหว่างดำเนินโครงการ สอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธ์ (2540) ที่กล่าวว่า การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการ การนำปัจจัยเข้ามาใช้ให้เหมาะสมมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้นจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมีอุปสรรคใดๆ เกิดขึ้นเพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังสอดคล้องกับ สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (2559) กล่าวว่า การประเมินกระบวนการเป็นการประเมินการดำเนินงานเมื่อนำโครงการที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ จึงมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการโดยในส่วนของ การประเมินหลักสูตรในขั้นการประเมินกระบวนการนี้ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานวิจัยของ วชิระ จันทราช (2554) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า การจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็น “มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้” ทั้งนี้เนื่องจากรายวิชาเกือบทั้งหมดของวิชาเอกภาษาอังกฤษจะเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ผู้เรียนมีโอกาสในการวิเคราะห์หลักสูตร เขียนแผนการสอน เรียนรู้ทฤษฎีการสอน และนำมาใช้สอนจริง

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มหาวิทยาลัยมีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการความรู้แบบบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีศักยภาพในการทำวิจัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดการศึกษา และมีความสามารถในการวิเคราะห์พัฒนาการของศาสตร์การจัดการความรู้และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพทางการศึกษา ทั้งนี้ ในการจัดทำหลักสูตรได้มีการประกันคุณภาพหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผน ติดตามและทบทวนหลักสูตร ตลอดจนปรึกษาหารือแนวทางที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรและได้บัณฑิตเป็นไปตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยความเห็นชอบของคณะและมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับมาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ที่กล่าวถึงการประเมินผลผลิต เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่คาดหวังเอาไว้ ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ สมรรถนะ คุณธรรม จริยธรรม และเจตคติ รวมทั้งความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ และอื่นๆ จากการเรียนการสอนในหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริงได้หรือไม่อย่างไร โดยการประเมินผลผลิตของการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตครั้งนี้ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมพร ร่วมสุข และคณะ (2559) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พบว่า ด้านผลผลิตของบัณฑิตพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในการใช้มหาบัณฑิตในระดับมากที่สุดทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพและทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ทั้งหมดนี้จึงส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้ผลดี จึงสะท้อนให้เห็นผ่านผลผลิตคือบัณฑิตมีคุณภาพเป็นที่พอใจของผู้ใช้มหาบัณฑิตในทุกๆ ด้าน อีกทั้งมหาบัณฑิตที่จบไปนั้นเป็นผู้มีความสามารถ ปฏิบัติงานได้จริงและทำงานได้มีคุณภาพ

1.5 การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มหาบัณฑิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรมาใช้พัฒนาความสามารถการปฏิบัติงานในวิชาชีพและองค์กรของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษาที่เหมาะสม สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความเป็นผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและปฏิบัติได้ และ แก้ปัญหาทางวิชาการและสังคมอย่างมีเหตุผลด้วยการบูรณาการศาสตร์ทางการศึกษาแบบพหุวิทยาการและเทคนิคพหุวิธี (Multi Method) ในการพัฒนาการศึกษาแบบองค์รวม ทั้งนี้เนื่องจากทุกฝ่ายตระหนักถึง บทบาทและหน้าที่ของตนเอง มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ จึงทำให้สามารถพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธ์ (2540) ที่กล่าวถึงการศึกษาผลกระทบเป็นการศึกษาถึงผลอื่นๆ ที่สืบเนื่องตามมานอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ซึ่งผลอื่นๆ ที่กล่าวนี้ก็คือผลกระทบซึ่งอาจเกิดขึ้นในลักษณะเป็นผลกระทบทางตรงหรือทางอ้อม และเป็นผลกระทบทางบวกหรือทางลบก็ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 5 กลุ่ม ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ดังนี้

ระยะก่อนการปรับปรุงหลักสูตร

2.1 ควรจัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรจากบุคลากรที่หลากหลายสาขาวิชาในทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ คณาจารย์ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เป็นต้น รวมทั้งระดมสรรพกำลังทุกด้าน เช่น งบประมาณ คณะทำงาน เครื่องใช้สำนักงาน ฯลฯ ให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร

2.2 ควรมีการประชุมหรือมีระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ควรมีการสำรวจความต้องการใช้มหาบัณฑิตทางสังคมศึกษาก่อนการปรับปรุงหลักสูตร

2.4 ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงหลักสูตรให้หลากหลายเพื่อจะได้มีข้อมูลสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ

ระยะระหว่างการปรับปรุงหลักสูตร

2.5 ควรพิจารณาเปิดรายวิชาที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในทุกๆ ครั้งที่มีการปรับปรุงหลักสูตร

2.6 ควรมีการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรที่รองรับและสนับสนุนให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ไม่ได้มีคุณวุฒิทางการศึกษาและวิชาชีพครู ได้เข้าศึกษาในระดับปริญญาโทในวิชาเอกสังคมศึกษา เพื่อสามารถขอรับใบประกอบวิชาชีพครูต่อไปในอนาคตหลังสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้

ระยะหลังการปรับปรุงหลักสูตร

2.7 ควรมีการประเมินหลักสูตรเป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้มากน้อยเพียงใด และควรดำเนินการไปในทิศทางใดต่อไป

2.8 ควรส่งเสริมและสนับสนุนระบบการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตรนี้ ให้ได้พัฒนาองค์ความรู้ที่ทันสมัยและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในเวทีนานาชาติอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

2.9 ควรนำผลการประเมินหลักสูตรที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้หลักสูตร และนำมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรดำเนินการวิจัยโดยศึกษาและสร้างรูปแบบ (Model) สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอันจะตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต รวมถึงประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา วัฒนสุนทร. (2551). “การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสตัฟเฟิลบีมในการประเมินโครงการทางการศึกษา”. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี 2(1): 67-83.

เชษฐภูมิ วรรณไพศาล. (2560ก). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศึกษา: หลักการและการประยุกต์. เชียงใหม่: ครองช่าง พรินท์ติ้ง.

_____. (2560ข). เครื่องมือการวิจัยทางสังคมศึกษา. เชียงใหม่: สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี และมาเรียม นิลพันธุ์. (2558). “รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 7(1): 97-109.
- พิสนุ ฟองศรี. (2552). เทคนิควิธีประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์จำกัด.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 4(2): 25-40.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2540). การประเมินผลโครงการ: การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ต้นอ่อนแกรมนี่ จำกัด.
- วชิระ จันทราช. (2554). “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 3 (1,2): 64-78.
- สมพร ร่วมสุข และคณะ. (2559). “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร”. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 9(1): 1,117-1,128.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2548). เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุนันทา แก้วสุข. (2552). “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2549) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี”. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 3 (2): 16-30.
- Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A. J. (2007). **Evaluation theory, models & Applications**. CA: Jossey-Bass.